

OBSAH

Úvod	5
1. Fázové přeměny a fázové rovnováhy	6
1.1. Nukleace - vznik zárodků nové fáze	13
1.1.1. Homogenní nukleace	13
1.1.2. Heterogenní nukleace	16
1.1.3. Deformace při tvorbě zárodků uvnitř pevné látky	18
1.1.4. Tuhnutí binárních tavenin	18
1.2. Kinetika fázových transformací	19
1.2.1. Růst zárodků nové fáze	20
1.2.1.1. Růst zárodků řízený procesy na rozhraní fází	21
1.2.1.2. Růst zárodků řízený difuzí k fázovému rozhraní	22
1.2.2. Molekulární modely růstu krystalů	23
1.2.3. Dislokační mechanismus růstu krystalů	25
1.2.4. Empirické rovnice fázových transformací	26
1.2.5. Růst krystalických zrn, rekrystalizace a slinování	30
1.2.6. Pěstování monokrystalů	34
1.2.6.1. Příprava monokrystalických vrstev epitaxním růstem	37
2. Fázové diagramy a jejich složky	40
2.1. Rovnováhy solidus-solidus a solidus-liquidus	41
2.1.1. Jednosložkové systémy	41
2.1.2. Dvou- a vícesložkové systémy	42
2.1.2.1. Tuhé roztoky	42
Ideální tuhý substituční roztok	46
Model párových vazeb – regulární roztoky	50
Rozpad regulárních roztoků	54
2.1.2.3. Systémy s eutektikem	56
2.1.4. Systémy s tvorbou stechiometrických sloučenin	61
2.1.5. Systémy s tvorbou nestechiometrických sloučenin	63
2.1.6. Intermediární fáze	69
2.1.6.1. Intersticiální sloučeniny nebo fáze	72
2.1.6.2. Lavesovy fáze	72
2.1.6.3. Hume-Rotheryho fáze - elektronové sloučeniny	73
2.1.7. Využití jevů na fázovém rozhraní solidus-liquidus k čištění pevných látek	74
2.1.7.1. Směrové tuhnutí	75
2.1.7.2. Zonální tavba - zonální čištění	76
2.2. Rovnováhy solidus-gasus	82
2.3. Fázové přeměny při vysokých tlacích a teplotách	86
2.4. Metastabilní fázové diagramy a jejich složky	90
2.4.1. Metastabilní fáze	100
2.4.1.1. Skla a amorfní látky	101
Kritéria pro předpověď sklotvornosti	104
Strukturní kritéria (předpoklady) tvorby skel	104
Thermodynamický přístup k předpovědi sklotvornosti	104
Kineticke modely tvorby skel	106
2.4.1.2. Řízená nukleace a krytalizace skel	111

3. Poruchy v pevných látkách	115
3.1. Uspořádání na krátkou vzdálenost a jeho narušení	115
3.1.1. Model náhodně uspořádané kovalentní mřížky	121
3.1.2. Model chemicky uspořádané mřížky	121
3.1.3. Model molekulárních polyedrů	124
3.2. Uspořádání na velkou vzdálenost a jeho narušení	125
3.2.1. Mezomorfní fáze - kapalné krystaly	130
3.3. Bodové defekty a jejich rovnováhy	134
3.3.1. Vlastní bodové poruchy v pevných látkách tvořených chemicky blízkými atomy	138
3.3.1.1. Konfigurační entropie a volná energie mřížky s poruchami	138
Konfigurační entropie stechiometrické látky s disociací	138
Konfigurační entropie nestechiometrické sloučeniny bez disociace	139
Konfigurační entropie disociované nestechiometrické sloučeniny	140
Konfigurační energie a volná energie mřížky nestechiometrické sloučeniny bez disociace	141
Volná energie disociované nestechiometrické sloučeniny	143
3.3.2. Bodové poruchy v polovodičích a izolátorech	146
3.3.2.1. Rovnovážná koncentrace bodových poruch	146
3.3.2.2. Energie tvorby bodových defektů v iontových krystalech	151
3.3.2.3. Náboj bodových poruch a elektronové defekty	154
3.3.2.4. Interakce bodových a elektronových poruch	155
3.3.2.5. Poruchy v čistém sulfidu olovnatém a jejich vzájemná interakce	163
3.3.2.6. Rovnováhy bodových a elektronových defektů v dotovaném sulfidu olovnatém	167
3.3.2.7. Poruchy v alkalických halogenidech	170
3.3.2.8. Poruchy v halogenidech stříbra	174
Interakce halogenidů stříbra se světem a její využití ve fotografii	177
3.3.2.9. Krystalové poruchy v oxidu a sulfidu zinečnatém	180
3.3.2.10. Bodové poruchy v krystalech s převládajícím p-typem elektrické vodivosti	183
3.4. Čárové defekty – dislokace	184
3.5. Plošné defekty	189
3.6. Objemové defekty	191
4. Dodatky	192
D1. Popis možných uspořádání systému a některé představy statistické thermodynamiky	192
D2. Měrné teplo pevných látek – Einsteinův model	199
Měrné teplo za vyšších teplot	201
D3. Stirlingova formule	202
5. Použitá literatura	203